

Slovenski dom

Štev. 21.

V Ljubljani, v torek, 27. januarja 1942-XX

Leto VII.

Izključno pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in sprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Velik plen pri dosedanjih zmagah v Cirenajki

Ofenziva med silnimi peščenimi viharji, ki onemogočajo letalske nastope

Uradno vojno poročilo št. 603. pravi:

Včeraj so motorizirani oddelki osnih sil, ki nastopajo vzhodno od Agedabije, med bitko z velikimi oddelki angleških oklepni sil prizadeli sovražniku zelo hude izgube: 38 topov in 96 oklepnih avtomobilov ter tankov, med njimi nekaj najnovejše ameriške vrste, 13 letal, veliko avtomatskega orožja, znatne količine streliva in vojnih potrebščin je bilo uničenih ali zajetih na ta zmagoslavni dan. Nasprotnikov poraz, katerega obseg stalno narašča, je našim oddelkom prizadel izjemno majhne izgube. Sovražnikove izgube od 21.—25. t. m. znašajo 118 topov, 239 tankov in oklepnih vozil, 28 letal, nad 1000 ujetnikov ter veliko vojnih potrebščin ter avtomatskega orožja.

Hudi peščeni viharji so ovirali italijansko in nemško letalstvo, ki je prejšnje dni v bitkah sodelovalo s suhozemskimi silami, da jim ni moglo pomagati. Sestreljen je bil en »Hurricane«. Tri naša letala se niso vrnila. Brez ozira na silovite in stalne sovražnikove napade je prispel v Libijo drug velik konvoj.

Ena izmed mnogih ladij, ki so bile v konvoju, je bila zadeta in se je potopila. Vozila je čete, ki so bile v celoti rešene na neki rušilec, ki je spremljal konvoj in so tudi došle na cilj.

Noben drug parnik in nobena druga ladja iz spremstva ni bila niti malo poškodovana.

Ena naša podmornica se ni vrnila v oporišče.

Cilji na Maliti so bili obmetavani z bombami vseh kalibrov, ki so povzročile velike požare in znatno razdejane.

Nadaljevanje bojov na ruski fronti

Nov poskus za sovjetsko izkrcanje za hrbtom Nemcev na Krimu odbit

Hillierjev glavni stan, 27. januarja: Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na vzhodu se boji nadaljujejo.

Berlin, 26. jan. s. V noči na 23. januar je bil popolnoma odbit ponoven poskus sovjetskega izkrcanja za hrbtom nemških čet, ki oblegajo Sevastopol. Obalna obramba je učinkovito streljala na sovjetske ladje, ki so se morale umakniti.

Berlin, 27. jan. s. V severnem odseku vzhodne fronte je nemško letalstvo v teku včerajšnjega dne obnovilo učinkovite napade na železniške zveze v boljšeju zaledju. Zadelo je v polno in uničilo šest železniških konvojov ter poškodovalo na več krajev železniško progo.

Berlin, 26. jan. s. Sovjetskemu letalstvu zadajejo nemške sile še vedno hude izgube na vzhodni fronti. Včerajšnji dan je bil posebno hud za rdečo letalstvo. Po vseh iz verodostojnega vira je sovražnik izgubil skupno 34 letal. Od teh jih je bilo 24 sestreljenih v letalskih dvobojih, štiri pa je zbil protiletalsko topništvo. Druga letala so bila uničena na tleh. V tem dnevu so Nemci izgubili samo štiri letala.

Berlin, 26. jan. s. Severovzhodno od Kurska so nemške čete odbile nove sovjetske napade kljub hudemu mrazu v zadnjih dneh. Toplomeri so kazali

Slovesnosti na čast generalu Francu v Barceloni

Barcelona, 27. jan. s. Včeraj zjutraj je semkaj prispel državni vodja z ženo in spremstvom. Na vsej poti od Madrida do Barcelone ga je ljudstvo navdušeno pozdravljalo v vseh mestih, ki jih je prepotoval, so bili postavljeni slavoloki, okna okrašena z zastavami, na zidovih pa nalepljeni napisi, poveljujoči Španijo. Franca in Falango.

Potem ko se je za kratek čas ustavil v Igualadi, je vodja predvčeršnjim zvečer obiskal monastirski samostan, kjer so ga sprejeli opat, vsi katalonski škofje, predstavniki verskih redov, civilne in vojaške oblasti in velika množica ljudi, ki mu je vzkliskala.

Po službi božji v baziliki in po obisku samostana je vodja odgovoril na pozdrav, s katerim ga je opat sprejel. Poudaril je zmagoslavno rodoljubno izročilo španskih samostanov in izjavil, da narodne križarske vojske še ni konec z osvoboditvijo Španije od rdečih tolp, marveč da mora privedi do edinosti in discipline naroda, ki naj bo v službi Boga in domovine.

Španski vodja je noč prebil v samostanu, zjutraj pa je nadaljeval pot v Barcelono.

Napovedi o ojačenju japonskih vojnih nastopov zoper Kitajsko

Nanking, 27. jan. s. General Shunroku Hata, vrhovni poveljnik japonskih čet, ki se vojskujejo na Kitajskem, je povedal, da misli Japonci z obnovljeno silo nadaljevati ofenzivo zoper Čang-kajskovo Kitajsko, in sicer v skladu z vojaškimi operacijami na jugu. Azijska celina ostaja žarišče sedanjega spora v vzhodni Aziji in zaradi tega je treba ojačiti tudi japonsko fronto na azijski celini.

Krivi ameriškega poraza na Havajskih otokih

Buenos Aires, 27. jan. s. Sodnik Roberts, predsednik ameriškega preiskovalnega odbora je glede poraza na Havajskih otokih objavil svoje ugotovitve. Njegova lista ugotavlja odgovornost in obtožuje vrhovnega poveljnika mornarice admiral Kimmela ter poveljnika na Havajskih otokih generala Shorta, da sta zapustila svoja mesta.

Lista poudarja poleg tega, da so odgovorni uradni vojni in mornariški ministri bili obveščeni o japonskem napadu že deset dni poprej, a da je krajevno poveljstvo sodilo, da je tak napad nemogoč.

Berlin, 27. jan. s. Uradno poročajo:

V Severni Afriki nemško-italijanski oddelki preganjajo pobitega nasprotnika in so mu v hudih bojih prizadejali nadaljne velike izgube v ljudeh in orožju. Samo včeraj je bilo uničenih ali zaplenjenih 96 tankov, 38 topov in številno drugo vojno blago.

V Sredozemskem območju so nemška bojna letala severno od Tobruka napadla skupino angleških ladij in so zadela neko lažno križarko.

Pri nekem dnevnem napadu nemških bojnih letal na letališču Halfar na otoku Maliti so bombe zadale letalske lope in razpostavljena letala. V letalskih bojih so nemški lovci sestrelili osem angleških lovskih letal, sami pa niso imeli nikakih izgub.

Popolno sedanje in bodoče gospodarsko in denarno sodelovanje med Nemčijo in Italijo

Berlin, 27. jan. s. V čast guvernerja italijanske narodne banke dr. Vicenza Azzolinija, ki se sedaj nahaja v Berlinu, je priredil predsednik nemške državne banke, minister Walter Funk v nekem velikem berlinskem hotelu sprejem, ki so se ga udeležile visoke osebnosti političnega in gospodarskega življenja v Nemčiji, zastopniki nemških obo-

Nova japonska izkrcanja in napredovanja

Tudi proti Avstralcem nimajo Japonci nobenih sovražnih namenov
Težavni boji na Filipinih in na Malaji

Tokio, 27. jan. s. Japonsko vrhovno poveljstvo, sporoča, da so se japonske pomorske in kopenske sile srečno izkrcale v kraju Balik Pangu na vzhodni obali otoka Borneo. Japonske čete napadajo nasprotnika ob obali.

Tokio, 27. jan. s. Nastopanje japonskih oddelkov na Filipinih, zlasti tistih, ki se bore na polotoku Batangu, je posebno težavno zaradi premakljivih sipin, s katerimi je posuta pokrajina, kjer potekajo boji z Amerikanci. Premikajoči se pesek preprečuje sleherni uporabo motoriziranih oddelkov. Boj se zaradi tega spreminja v posamične pretepe in spopade, v katerih pa ima japonska spretnost še več prilike, da se izkazuje še bolj kakor v mehaniziranim vojskovanju.

Tokio, 27. jan. s. Z ozirom na izkrcanje japonskih čet na holandskem Borneu, na otokih

Nove Britanije in Nove Irske, izjavljajo v japonskih krogih, da Japonska nima nobenih sovražnih čustev ali namenov do Avstralije in avstralskega prebivalstva. Njeno sovraštvo se obrača samo proti vladam in oblastnikom, ki so odstopili oporišča Združenim državam in znova potrjujejo svojo voljo, da hočejo motiti varnost japonske države.

Rim, 27. jan. s. Agencija Reuter poroča, da so japonske čete na Malaji zasedle mesto Batu Pahat ob zahodni obali Malajskega polotoka.

Tokio, 27. jan. s. Po zasedbi krajev Pluang in Ajermitan, ki ležita 90 km od Singapurja, japonske čete naglo napredujejo v državo Johore. Domnevajo, da se angleške sile, ki štejejo kakih 20.000 mož, umikajo proti jugu Malajskega polotoka.

V japonskih vojaških krogih trdijo, da je 90 odstotkov površine Malajskega polotoka zdaj v japonskih rokah. Prva japonska črta gre zdaj od kraja Batu Pahat na zahodni obali polotoka čez Ajermitan, Kliseng, Rengor do pristanišča Mersing na vzhodni obali. Japonske prednje straže so ob vzhodni obali že naletele na angleške postojanke ob novi cesti, ki drži iz Mersinga do Johore Bahruja. Kotatingi, poslednja postaja na tej cesti, je spremenjena v trdnjavo, ki jo brani indijsko-malajski oddelki.

Tokio, 28. jan. s. Agencija Domei pravi v svojem običajnem dnevnem pregledu položaja, da so v angleško Birmo v zadnjih 24 urah prišla znatna ojačenja kitajske vojske iz Čungkinga ter oddelki angleških strokovnjakov. Birmansko domačo vojsko naglo urijo za obrambo. Civilno prebivalstvo se iz ogroženih pokrajin v množicah seli. Veliko mesto Mulmein je skoraj čisto zapuščeno.

Vesti 27. januarja

Siloviti požar je skoraj docela uničil špansko železniško postajo na križišču Torralva pri Soriji. Kako je ogenj izbruhnil ne vedo.

Zima na Danskem je tudi letos izredno huda. Mraz je dosegel 26 stopinj. V Kopenhagun je včeraj moralo 300 ljudi iskati pomoči v bolnišnicah zaradi ozeblin in zmrznjenj. Pet ljudi je izgubilo življenje. Oblasti so spravile po koncu vse rešilne vozove in avtobuse, da pomagajo voziti na varno zmrzujoče ljudi iz raznih koncev sveta.

Bivši avstralski ministrski predsednik Fadden je imel govor o položaju Avstralije ter je dejal, da je Avstralija zdaj v slabem položaju. Če ne bodo takoj izdani odločni ukrepi, bo morala drago plačati svojo zaslepljenost.

Nad milijon mož šteje sedaj vojska države Siam. Okrog 150.000 mož se sodeluje v bojih proti Britaniji ob strani Japoncev, pišejo japonski listi.

Varstvo japonskih koristi v Združenih državah in v Kanadi je prevzela Španija. Svica je prevzela varstvo nad japonskimi koristmi v Veliki Britaniji, Avstraliji, Novi Zelandiji, Holandski Indiji, Keniji, Tanganji, Zanzibaru, le v Južni Afriki je to vlogo prevzela Švedska.

Pri maršalu Čangkajsku je protestirala francoska vlada proti bombnemu napadu, katerega so dvakrat izvedla letala neznan narodnosti na razne kraje v Francoski Indokini, zlasti pa na japonsko oporišče Hano. Protestno besedilo meni, da letala niso mogla priti od nikoder drugod kakor iz Kitajske, ki je edini neposredni mejaš Francoske Indokine.

Od 160.000 zasebnih avtomobilov na Švedskem jih 140.000 ne more voziti zaradi pomanjkanja tekočega goriva.

V nemškem zunanjem ministrstvu pravijo, da še ne morejo dati službene razlage glede vseameriške konference v Rio de Janeiru, ker še niso jasni podatki o vsebini sklepov. Pač pa pripominjajo, naj bodo sprejeti kakršni koli sklepi, ne bodo mogli prav nič vplivati na nadaljni vojaški in politični razvoj in tudi ne na zmago držav osi.

Posebni Rooseveltov odposlanec William Bullitt, bivši ameriški poslanec v Parizu, je odpotoval iz Teherana v Moskvo.

roženih sil in italijanskega veleposlaništva, kakor tudi japonski bančniki. Ko je prisrčno pozdravil italijanskega gosta, je minister Funk poudaril potrebo po skupnih direktivah in načrtih med Nemčijo in Italijo, da bi se tako čimbolj okrepi vojni gospodarstvo in vojne finance. Dejstvo, da vlada med obema državama ideološka in politična skupnost, je najboljšje jamstvo za aktivno in tesno sodelovanje na polju finančne in denarne politike.

Lira in marka sta že več let zelo trdni. Denar Osnih držav je obdržal svojo polno vrednost na velikem težavem financiranju vojne. Trgovski promet med obema državama je zadnja leta vedno naraščal. Obisk predsednika italijanske narodne banke predstavlja zato novo dobo v razvoju gospodarskih in finančnih odnosov med obema državama ter v izgradnji novega reda za denarstvo v Evropi.

Guverner Azzolini se je zahvalil za lepi sprejem in je izjavil svoje zadoščenje nad popolno istovetnostjo, ki se je pokazala med pogovori v Berlinu. Ko je prešel na naloge, ki jih hoče izpolniti Osi državi na osnovi gospodarske in finančne evropske avtarkije, je nato guverner Azzolini govoril o socialnih pogledih, s katerimi ne bo nikdar več v nasprotju gospodarska in finančna politika fašistične Italije in narodnosocialistične Nemčije.

Portugalske čete poslane na zasedeni otok Timor

Lizbona, 24. jan. s. Uradno sporočilo portugalskega zunanjega ministertva pravi:

Po raznih posvetovanjih je portugalska vlada zapovedala vojnim silam, ki so bile že pripravljene v pristanišču Lorenzo Marquez, naj odpotujejo na otok Timor, da prevzamejo obrambo otoka s portugalske strani. Parnik »João Belo« bo spremljala vojna ladja.

Ta spomenica bi pomenila, da bodo avstralske čete, ki so sedaj na Timorju, to portugalsko posest izpraznile, ko bodo tja dopotovali novi portugalski oddelki.

Argentina ne bo prekinila diplomatskih odnosov z državami trojne zveze

Buenos Aires, 26. jan. s. Podpredsednik republike, Castillo, je izjavil dopisniku lista »Noticias graficas«, da lahko izrazi svoje veliko zadoščenje nad uspehom na konferenci v Rio de Janeiru in je dodal, da je Argentina izjavila že v začetku in da potrjuje tudi za bodoče, da ne bo šla v vojno, niti da ne bo prekinila diplomatskih odnosov z državami trojne zveze, čeprav je pripravljena za ureditev solidarnosti ameriške celine.

Indija zahteva popolno neodvisnost

Rim, 26. jan. AS. Pri neki demonstraciji, ki je bila včeraj ob priložnosti proslave dneva neodvisnosti, je indijska liga izdala poziv, naj angleška vlada takoj prizna popolno neodvisnost Indije. Poziv zahteva od vlade, naj takoj začne z indijskim narodnim kongresom pogajanja za ustanovitev začasne vlade. K temu predlogu je izjavil Harry Pollit, da bo Anglija po zmagi v sedanjih vojnih morala spremeniti svojo indijsko politiko. Na Japonskem je še ustanovljen odbor za osvoboditev Indije. V Bangkoku se že sestavlja indijska armada, v katere vrste se etekajo vsak dan novi dezertirji, ki prihajajo iz Indije, da bi se borili proti Angliji.

Debata v angleškem parlamentu

Rim, 26. jan. AS. V obeh zbornicah angleškega parlamenta bodo debatirali o vodenju vojne. Debata v spodnji zbornici, ki bo trajala cele tri dni, bo ena najvažnejših od sestave sedanja vlade sem. Debatu bo pričel Churchill s svojim govorom. Churchill se še ni odločil o nasvetu konservativne stranke, da naj vlada zbornici ne stavi vprašanja zaupnice, da bi dala tako večjo svobodo debati in tožadnemu glasovanju.

širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

Izšel je znameniti roman o judovstvu, njegovemu denarju in skrivnostih

ZLATO VEČNEGA JUDA

Knjigo dobite po vseh knjižarnah in trafikah, kakor tudi pri vseh naših zastopnikih. Roman obsega 264 strani nadvse napete vsebine Vsaka knjiga „Slovenčeve knjižnice“ stane 5 lir. Vezava v platno pa 11 in 20 lir

Opozarjamo vse naročnike „Slovenčeve knjižnice“ da sprejemamo tudi broširane (zbite) knjige v vezavo. Za vezavo je doplačati 6 lir

Naročila sprejema Uprava „Slovenčeve knjižnice“. Kopitarjeva 6 Ljubljana

Pravi človek na pravo mesto!

Delo Poklicne posvetovalnice Visokega komisariata v zadnjih štirih letih

Ljubljana, 27. januarja.

Prizori, ki bi bili še pred desetimi, da celo pred petimi leti v ljubljanskih obrtniških, industrijskih in drugih delavnicah nemogoči, morda celo smešni, se dogajajo danes redno in resno jih sprejemajo tako delovodje, mojstri, pomočniki in vajenci: namreč: da kdo pride z izkaznico Poklicne posvetovalnice in posredovalnice za delo in pokaže, spričevalo, ki si ga je pridobil tam, da je sposoben za tako in tako delo. Komaj nekaj let je tega, kar so delodajalci še povpraševali mladega fanta, ki je želel stopiti v delo, samo, kako je močan, če je dobrega vedenja in dobrih staršev in kakšne šole ima. Nihče pa ga ni vprašal, če je za tako obit ali delo tudi sposoben in če ga tako delo veseli. »Se bo že naučil in privadil« je bilo soglasno mnenje mojstrov in staršev, ako se je fant upiral učiti se recimo za peka, ko bi bil rajši urar.

Te in take napake pri določanju in izbiri poklica mladega človeka — in to se pravi, vse njegove bodočnosti — sedaj že nekaj let z uspehom odstranjuje Poklicna posvetovalnica in posredovalnica, ki jo je svoj čas ustanovila banovina, sedaj pa je dodeljena Visokemu komisariatu ter tudi v novih razmerah uspešno nadaljuje svojo nalogo. Čeprav je šele v prvih letih svojega obstoja, vendar že dosedaj beleži nad vse častno bilanco svojega dela in moremo reči, da je v blagor mladih ljudi storila že veliko koristnega, še večji pa je njen pomen že v tem, da s svojim obstojem vpliva na staršev, to je starše, mojstre in delovodje ter seveda delodajalce, naj bodo previdni pri določanju poklica mladini.

Tako so se dogajali in se še dogajajo, samo v zadnjem času bolj redko, primeri, da, recimo, v kaki občini ni nobenega zidarja, mlad fant pa ima veselje vsaj za zidarja, njegov sen pa je seveda, postati stavbenik. Ko je fant zrel za uk, ga dajo čevljarju. Domovina pridobi enega slabega čevljarja več, izgubi pa morda bodočega dobrega zidarja ali celo stavbenika. V tem je v prvi vrsti treba razumeti pomen poklicne posvetovalnice, kakor jo imamo sedaj že peto leto v Ljubljani.

Ideja poklicne posvetovalnice kot uradne, javne ustanove, tudi v širokem svetu ni dosti starejša. Šele okoli l. 1908 so se v svetu spomnili nekateri naprednejši vzgojitelji, da bi bilo treba doraščajočo mladino, ki želi v poklic, preizkusiti, za kaj je sposobna in česa je zmožna ter ji potem svetovati ali odsvetovati, kam naj se obrne. Šejer je nikakor to vedno delalo, toda do našega stoletja človek ne organizirano: le kak dober prijatelj, vzgojitelj, duhovnik, mojster ali podobno, je svetoval očetu: »Za to daj fanta ali dekle v uke«.

Ideja prave uradne poklicne posvetovalnice sega pri nas nekako v l. 1911., ko je bila ustanovljena Državna obrtna šola. L. 1920. jo je nameravala ustanoviti Zbornica za trgovino, obrt in industrijo, pa ni prišlo iz raznih razlogov do uresničitve. L. 1931. je bil na zasedanju banskega sveta sprejet predlog, naj se taka posvetovalnica kot banovinska ustanova čim prej osnuje. Tudi društvo »Šola in dom« je začelo gibanje za ustanovitev take poklicne posvetovalnice, pa je vse nekam zapalo.

Šele čez nekaj let je bivši ban dr. Marko Natlačen poveril dr. Vladu Schmidtu, ki se je po filozofskih študijah in po študiju psihotehniko in proučevanju poklicnega svetovanja v tujini vrnil v Ljubljano, naj tako posvetovalnico osnuje. Naredba o osnovenju Poklicne posvetovalnice in posredovalnice pa je bila podpisana dne 15. februarja 1938. Torej bo ta ustanova v kratkem slavila štiriletnico svojega dejanskega obstoja.

V teh štirih letih je poklicna posvetovalnica s svojim delom dokazala potrebo svojega obstoja. Od skromnih začetkov se je število preizkušenih mladih ljudi dvignilo na več sto — v l. 1940. na 410 — ki so skoraj vsi pokazali v svojem poklicu, da jim je Poklicna posvetovalnica prav svetovala in pravo delo določila, nalašč zanje. V 90 % primerov so se vsi mladi ljudje obnesli. Redno je bilo poprej, da so morali mojstri odpustiti na primer 30 in še več odstotkov vajencev, ker niso prestali preizkusne dobe in so se za izbrani poklice izkazali nesposobne. Ta odstotek se je sedaj pri mladih ljudeh, ki prihajajo iz preizkušnje v Poklicni posvetovalnici, znižal na malenkost.

Pa ne samo preizkušnja v psihotehničnem, medicinskem in fizičnem pogledu ni odločilna pri določanju bodočega poklica mladega človeka. Poklicna posvetovalnica svetuje tudi, kam naj se mladi človek obrne, da pozneje res najde zaposlitev. Je že tako, da bi vsi mladi kandidati za obrtne poklice bili najrajši mehaniki ali pa bi bili izučeni kakšne kovinske obrti. Do 90 % takih želja je običajno pri vajenih. Študentje, ki se tudi v velikem številu zatekajo na Poklicno posvetovalnico, pa bi bili radi seveda vsi pravniki, medicinci ali inženirji. Ako bi šlo po željah te mladine, ki računa le po trenutni konjunkturi in po gospodarski osamosvojitvi, bi imeli v bodočnosti nekatere poklice prenapolnjene, drugod pa

bi manjkalo moči. Še bolj, kakor za moške poklice, velja to za ženske, zlasti, ker je ženskih poklicev manj. Zato je svetovalnica tudi zato tukaj, da mladini nekatere poklice odsvetuje in res prav svetuje in usmerja izbiro.

Obstoječe poklicne posvetovalnice je sedaj po štirih letih dela tudi nadalje zagotovljen. Svoje prostore ima v poslopiju Državne poliklinike na Mirju. Visoki komisariat ceni njeno delo in želeli je, da bi se to delo še bolj razširilo ter da bi prav vsa slovenska mladina šla skozi njeno preizkuševalnico, tako, da bo izpolnjeno za naše bodoče rodove geslo: »Pravi človek na pravo mesto!«

V treh vrstah...

V kratkem bodo po raznih gorenjskih krajih odprli nove otroške vrtce. Pred dnevi so bili odprti otroški vrtci v Ihanu, Radomljah, Domžalah in Komendi.

Rača ne bo več poplavljal, ker jo bodo zdaj regulirali. Odpravili bodo nekatere odvisne ovinke, strugo pa na nekaterih krajih poglobili.

Pred dnevi je bil v Martuljku velik uvodni tečaj za mlade učitelje. Tečaja se je udeležilo 156 oseb. Učitelji so prišli celo z Dunaja, iz Solnograda in od drugod. Po nekaj dneh so učitelji odšli spet na svoja službena mesta.

Motniška občina je zdaj dobila tudi svojo majhno elektrarno, ki daje tok šolam in uradom. Ljudska šola in otroški vrtci sta dobila nove zdravstvene naprave. Spomladi bosta oba zavoda dobila tudi proste zračne kopeli.

V Artičah se je prijavilo v tečaj nemščine 1820 ljudi. V celem artistskem okraju je zdaj kar 36 takih tečajev.

Braslovski rajfajznovka bo v kratkem začela poslovati. V svoje območje bo prevzela tudi obe braslovski hranilnici in obe posojilnici.

V Slovenjem Gradcu bodo v kratkem ustanovili ambulanco Rdečega križa in si namenjajo kupiti poseben reševalni avtomobil.

Mariborska podružnica Kreditanstalt Bankverein je bila ukinjena. Njene posle bo prevzela mariborska podružnica Kreditanstalt Bankverein.

V likvidacijo je prišla »Kovina«, ki je imela svoje tovarniške in uradne prostore na Tezmem.

Bilanca in računski zaključek mestne občine novomeške sta bila pri zadnji seji soglasno sprejeta.

Tele ponesrečence so prepeljali v bolnišnico: Desnico si je zlomila, ko je padla na cesti, kuharica Kajbiševa. — Levico si je zlomila zašabnica Mezetova. — Dentist Novak iz Ribnice je padel in si zlomil nogo. — V hlevu je padla delavka Perkova iz Zagradca in si zlomila desnico.

Kandijska bolnišnica v Novem mestu je preteklo leto sprejela pod svojo streho 2210 bolnikov, 117 pa jih je ostalo še iz prejšnjega leta. Umrlo je 56 bolnikov.

Strogost postave bo zadela vsakogar, ki skuša kot nasvetovalni nemirov zadrževati naravni potek združbe in ojačenja dežele. Tako je govoril okrožni vodja dr. Hradetzky nedavno v Radovljici.

Na Jesenicah je bilo nedavno prvo zborovanje narodno socialistične stranke. Govornik je na koncu pozval Gorenjce, naj sodelujejo pri delu za veliko Nemčijo.

Na smrt obsojeni morilec Hamersak je bil 23. t. m. ustreljen. Prav tako je bil usmrčen tudi 30 letni Mihael Seifrid, ki je bil povzročitelj večih požarov in se je tudi sicer pokazal kot velik ljudski škodljivec.

Mrakovo gledališče

Francišanska dvorana. Torej, 27. t. m. »Elektra« Začetek ob 18. Konec ob 20.

Četrtek, 29. t. m. »Elektra«. Popoldanska predstava ob 15.30.

Danes ob 18. (6.) prva repriza velike antične tragedije »Elektra«. Ta veličastna Sofokles-Hofmannthalova umetnina je pretekli teden pred polno dvorano žela velik uspeh. Uprižitve »Elektra« je brez dvoma največji gledališki dogodek sezone. Glavne vloge igrajo: Rajnerjeva, Planinova in Mrak, ki je delo tudi zrežiral. Scensko glasbo je pripravil Pogacar. Občinstvo prosimo, da zasede prostore točno ob 18. Blagajna posluša danes od 15. do predstave.

Naročajte Slovenski dom!

»Zaposodili« je zastrmel Chan.

»Da. Ravno pred pol ure ga je zahteval nek gospod.«

»Ali mi morete tistega gospoda opisati?«

Mlado dekle je pogledalo po čitalnici navzgor. »Saj je še tukaj. Tam pod zadnjim oknom.«

Chan je stopil nekaj korakov naprej in previdno pogledal za vogal knjižne police. Tam je sedel Huntley van Horn, globoko sklonjen čez debel, velik zvezek v sivih platnicah. Filmski igralec se ni ozrl. Kazalo je, da ga je branje popolnoma prevzelo. Chan je gospodični ob mizi sporočil, da se za knjigo ne zanima več in lahkih korakov zapustil poslopje.

Štirinajsto poglavje

Okno v utici

Chan je spet stopil v svoje vozilo in odpeljal z vso brziho proti Waikikiju. Hvaležno se je spominjal uslug, ki mu jih je storil njegov dyosedežnik. Kolikokrat je z njim zasledoval sledove, o katerih je ponavadi rekel, da so »ga vodili čez nepredhodne kamenite zidove. Že je bil na tem, da začne iskati nove sledi, ko je končno prišel dogodek, ki mu je skoraj omogočil približati se cilju.

Med vožnjo skozi žarno jutro je pretehtal vse, kar je vedel o Huntleyu van Hornu. V mislih si je ustvaril predstavo o tem, kako filmski igralec prvič čez travnik — prav tisti trenutek, ko je črna kamela smrti pokleknila pred vrata Shelah Fane. Nihče ni bil pri njem in nihče ga ni videl. Kako lahko mu je bilo stopiti v uho, prisiliti igralko Shelah za vedno k molku in potem mirno in tiho, kakor da se ni nič pripetilo, pojaviti se pri obeh Balloujih na obrežju.

Kakšen človek je to prav za prav? Charlie si je sedaj zaželel, da bi vsaj enkrat mogel prelistati filmske magazine, ki so jih njegovi otroci tako pogosto prinašali domov. Huntley ni bil milobni in elegantni mladeniški tip lepote. Bil je zaprt vase in piker in je znal premisljeno živeti sam zase, ne da bi se brigal za sodbe drugih in verno pripravljen, da zviška in z odbijajo-

Novice iz Države

Velika »Rimska enciklopedija« se pripravlja.

Zavod za rimske študije, ki je bil v Rimu ustanovljen pred šestnajstimi leti, je objavil svoj program, v katere je rečeno, da bo začela izhajati monumentalna »Rimska enciklopedija«, v kateri bodo opisane vse veje rimskega kulturnega ustvarjanja prav od začetkov Rima pa do današnjih časov. Zavod je gradivo za enciklopedijo pripravil vsa leta. Zbirka bo imela okrog 100 zvezkov, ki se bodo delili na razne razrede in odseke. Razredi se bodo ravnali po časovnih obdobjih zgodovine in sicer po antiki, srednjem veku, prerodu in sedanjosti, odseki pa bodo sledeči: pravni, književni, filološki, narodopisni, starinoslovski, topografski, odseki fizikalnih znanosti, biološki odseki itd. Obdelana bodo vsa vprašanja z vseh področij in bo vse delo opremljeno tudi s številnimi slikami. Razprave bodo obravnavale do vseh podrobnosti vpliv rimske kulture v vseh časih in dohah. Napisali jih bodo najodličnejši znanstveniki in učejaki. Enciklopedijo bo izdajatelj poskušal izdati v takšni opremi, da bo predstavljala trajno vrednost, vendar pa po takšnih cenah, da bo dostopna vsakemu Italijanu, ki si bo zahteval to monumentalno delo. Naročnik ne bo vezan na celotno zbirko, pač pa si bo lahko izbral le določen oddelek ali odsek, za katerega se pač zanima.

Salezijanci pripravljajo ustanovitev novih otroških zavetšč. Vrhovno vodstvo salezijanskih otroških zavetšč in domov je razposlalo na vse svoje prijatelje v Italiji vabilo, naj bi se spomnili pomoči in skrbstva potrebnih otrok in prispevali v sklad za postavitve in odprte novih zavetšč, za vsak salezijanski inspektorat po eno. 2. aprila praznuje namreč salezijanski red stoletnico rojstva gojenca v zavodu don Bosca, Dominika Savia, za katerega proglasitev svetnikom se je proces že začel in je papeška komisija že potrdila uvodna dokazila za svetost tega mladeniča.

Novo umetno pridobljeno tkivo. Agencija »Agit« poroča, da se je posrežilo iznajti nove vrste tkiva, ki se imenuje »cotonia«. Novo tkivo se pridobiva pri kemični obdelavi lanenih stebel. Če se to tkivo splete z drugimi tkivi, naredi tkanino zelo odporno proti vodi. Zavojujo tega bo novo tkivo posebno pripravno za izdelovanje delavskih oblek. Na Danskem so začeli prvi uporabljati to tkivo in imajo tovarne že takšen obrat, da bo prvo leto pridobile najmanj 250 do 300.000 kg nove tkanine.

Pridelek burskih orehov. V Južni Italiji in na Siciliji se prebivalstvo mnogo bavi z gojenjem burskih orehov, fiziolo podobnih strokov, ki se dajo uporabljati zlasti pri izdelovanju sladkarij. Ti orehi imajo tudi pri nas mnogo prijateljev, zlasti so v navadi fakšni, ki so osoljeni in potem pečeni. Predlansko leto so v Italiji pridelali vsega skupaj 22.000 stotov teh orehov, od česar so doma porabili skoraj 90 odst. Ostanek gre na izvoz.

Velika planinska postojanka v Brentskih Dolomitih. Na spomlad bodo začeli graditi v Brentskih Dolomitih novo veliko planinsko postojanko, ki bo nosila ime po alpcu Grafferju. Nova planinska koča bo imela prostora za 150 ljudi, opremljena pa bo z vsem potrebnim udobjem in oskrbljena s centralno kurjavo. V celoti bo imela koča razen velike dvorane prostornine za 50 kub. metrov.

Pridobitve pri nadomeščanju nekaterih kovin. V znanih tovarnah FIAT v Torinu se je posrežilo nadomestiti razne kovine, ki se uporabljajo pri izdelovanju železa, odnosno pri izdelovanju posebnih vrst jekla, z novimi mešanici, ki so vse domačega izvora. Prav tako so z aluminijem skoraj v celoti nadomestili uporabo medij in litega železa. Aluminij uspešno uporabljajo pri izdelovanju avtomobilskih vozil, posebno pa v elektrotehniko.

Italija na tretjem mestu med evropskimi potrošniki vina. Italija ima zelo razvito vinogradništvo in povrh pa tudi organizacijo, ki skrbi za dobro kakovost, stalnost in primerno ceno vseh vin. Povprečno porabi vsak Italijan letno po 75 litrov vina, medtem ko ga v Franciji porabijo na vsako glavo letno po 176,4 l. v Španiji pa 76,1 l. Nekaj manj kakor Italija porabi vina letno Švica, kjer odpade na vsako človeško grlo 41,9 l. Tej sledi Madžarska z 28,7 l, Belgija s 3,4 l. Še mnogo manj pa porabi vina v Angliji, Danski in Holandski. Prvenstvo v pitju piva imajo Belgijci, kjer odpade na vsakega prebivalca letno povprečno po 120 l, sledi potem Danska s povprečjem 53,5 l, potem Nemčija z 42 l in Francija s 33 litri. V Italiji pa pijejo zelo malo te pijače, kajti povprečno pride na vsakega Italijana le po poldrug liter vina.

Skrb za povečanje pridelovanja krompirja. Krompir je danes eno najvažnejših živil, posebno v Nemčiji. Tudi italijansko kmetijstvo je posvetilo pridelovanju krompirja veliko skrb. letos pa bo temu vprašanju posvečena še večja pozornost. Sploh se je zadnja leta stalno večala površina zemlje, posejane s krompirjem. Za letos si je kmetijsko ministrstvo zagotovilo uvoz velikih količin semenskega krompirja iz Nemčije in Holandije. Zavojujo tega pričakujejo, da bo setev krompirja obsežnejša, pa tudi pridelek mnogo večji, ker bo kmetijsko ministrstvo

ukrenilo vse potrebno, da se bo dvignila tudi ta veja v narodni prehrani.

Državna podpora za graditev in popravilo vodovodov na Siciliji. Na Siciliji deluje posebna družba, ki ima od vlade naročeno, da skrbi za vzdrževanje in popravilne in obstoječih vodovodov, kakor tudi za gradnjo novih. Pri teh delih skrbi družba za načrtno ureditev tega vprašanja, da se zagotovi zdrava pitna voda za vse kraje in obenem uredi tudi vodne naprave za pridobivanje električne energije. Desetletni načrt, ki ga je družba že izdelala, predvideva veliko število novih vodovodov, popravila starih in njih izpopolnitev ali razširitev. Vlada bo podprla ta dela z dotacijo pol milijarde lir v obrokih po 50 milijonov letno. Razen tega pa bodo morale razne občine in zainteresirana gospodarska podjetja prispevati 300 milijonov lir.

Jud goljufal revna starca. Sodišče v Torinu je razpravljalo pred dnevi o tožbi proti judu Silviu Ottolenghiu in njegovi ženi Tereziji, ki sta ogoljufala 70 let starega Agnellijsa Santija in njegovo ženo za okrog 50.000 lir. Jud je bil v Torinu zelo poznan, ker je imel dobro vpeljano trgovino. Ko je izvedel, da imata Santija okrog 50.000 lir prihrankov, sta z ženo takoj našla način in začela uboga starca obdelovati, da bi jima posodila ves svoj denar. Starca sta jima naselila in posodila denar proti pogodbam in v ustnem zagotovitvi, da bosta vse dobila z obrestmi vred dobro poplačano. Toda že nekaj mesecev nato je jud napovedal konkurz svoje podjetja. Upniki so dobili po dolgih razpravah povrnjenih komaj 25% svojih terjatev, dočim starca sploh nista bila v njegovem seznamu. Zaradi tega sta ga naznanila sodišču, ki je juda Ottolenghija (s pravim imenom Mojzesa Samsona) z njegovo ženo vred obsojilo na dve leti težke ječe in na plačilo kazni 2000 lir.

Slabomuzič streljal na pogreb. V Comu je bil pogreb, h kateremu sta prišla župnik Geria in kaplan Fantoni blagoslovit truplo. Komaj sta svoj obred izvršila, pa so iz neposredne bližine padli trije strelji. Župnik je padel zalet, kaplan pa je bil le lažje ranjen. Karabinjerji so hitro izsledili zločinca v osebi brezposelnega krojača Petra Pellegrinija, ki je nekoliko slabomuzič. Dva strela na župnika sta bila smrtna, kajti zadela sta ga v hrbtenico in pljuča. Župnik je kmalu potem umrl.

Povečanje izdelave raznih plinov. Močan napredek je zadnje čase zaznavala italijanska industrija, ki izdeluje razne pline, kakor kisik, vodik, aceten, argon, helij in neon. Glavno mesto v statistikah zavzema kisik, ki se v največji meri uporablja pri obdelovanju kovin kakor tudi pri drugih mehaniških delih. Tega plina so pridobili okrog 4 milijonov kubičnih metrov. Acetilen so lani izdelali okrog 200 tisoč kub. metrov, kajti ta plin uporabljajo le še industrije, dočim je elektrika skoraj povsod izpodrinila acetilenko.

Nesreča pri nabiranju starega streliva. V Brestovizzi v pokrajini Gorizia so imeli Guido Noventa, Santo Dedina in Santo di Maglia nalogo pobirati strelivo, ki je ostalo tam še od prejšnje svetovne vojne. Pri delu pa se jim je dogodila težka nesreča. Našli so nekaj večjih nabojev, ki je eden od njih nenadoma eksplodiral in vse tri pobiralec težko ranil. Dedina je umrl, ostala dva pa sta v takšnem stanju, da z njunim okrevanjem najbrže ne bo nič.

Stoletnik umrl. V bolnišnici v Pinerolu je umrl Ivan Morelli, mož, ki je letos 2. januarja dopolnil 100 let starosti. V življenju je moral zmerno dosti delati in se truditi. Mož je imel dober spomin in je v svoji pozni starosti pomnil še vse dogodke, katere je bil doživel. Mož se je spominjal 7 papežev, 4 kraljev in številnih znamenitih mož, kakor so bili Cavour, Garibaldi in Lamar-mora. Do svojih zadnjih dni je delal in odklenjal podpore ali vabila, da bi se pustil vzdrževati na občinski stroške.

Piemontska princeznja v Goriziji. Princeznja Piemontska, ki je poprej obiskala že bolnišnice in druge ustanove italijanskega rdečega križa v Trieste, je prišla na obisk tudi v Gorizijo. V mestu so jo sprejeli in pozdravili prefekt, zvezni tajnik, župan, vojaški poveljniki in drugi odličniki. Princeznja si je ogledala vse bolnišnice, zlasti se je pomudila v tistih, kjer ležijo vojni ranjenci. Dalje je pregledala ustanove ženskega šolstva in otroške zavode. Zvečer se je udeležila tudi dela predstave v Verdijevem gledališču, ki je bila prirejena od vojaškega Dopolavora v zabavo ranjenecem in invalidom.

Uvedba kart za tobak v Nemčiji

Berlin, 27. jan. 8. Po uredbi, objavljeni v uradnem listu, so uvedli po vsem nemškem državnem ozemlju karte za nakup tobaka. Karte bodo dobili možiki, ki so izpolnili 18 let starosti, in ženske od 25. leta naprej. S karto bodo dnevno lahko kupovali določeno količino tobaka; ženske bodo dobivale za polovico manjšo količino ko možiki. Vojaki bodo dobili posebne karte.

čim pogledom odkloni vsakogar, ki bi se hotel vmešavati v njegove zasebne stvari. Res, izplača se tudi o njem nekaj več razmišljati. Kdo ve, kaj se utegne iz tega še izcimiti?

Tisti hip je bil že na drugi cesti. Dospel je na avenijo Kajakana in se približeval velikim hotelom. Navzlic sončnemu dnevu je tukaj rahlo rosilo. Smejal se je kot izkušeni domačin tistim tujcem, ki so takoj razpeli svoje dežnike in oblekli dežne plašče, ker so preresno vzeli muhaste navade tukajšnjega vremena. Zavil je ostro na desno in peljal proti Grand hotelu. Ustačil je naglo svoje vozilo in se ne mencej za lahen mrz, ki ga je spreletel, usmeril proti hotelskemu vhodu.

Vratar, mlad Kitajec s prikupnim smehom, ga je pozdravil v svoji materinščini. Chan je z njim spregovoril nekaj besed. Ne, nikogar ne išče neravnost, edinole bi se rad, seveda z dovoljenjem, ogledal nekoliko naokrog. Stopil je skozi hladno predurje, odgovoril na vlijudni pozdrav natakara in po dolgem hodniku stopil proti velikim dvorani; v nasprotju s svojimi somišljanci se v tej učinkoviti dvorani ni počutil neprijetno. Ker je dolgo živel zunaj na celini, se je čutil poklicanega, da kot star potopitnik lahko izreče svojo sodbo o hotelskih stavbah. In tako je pozdravil iz vsega srca to obogatitev svoje domovine na čarjih.

Prostorna dvorana je bila prazna, le nekaj domačinskih streljav je razdeljevalo cvetlice na posamezne mize. Počasi so na nekaki gneto rdečih cvetov hibiska v tanke bambusove palčice, ki so bile vtaknjene v skodelice, napolnjene s peskom. Danes zvečer bodo že ovnele. Toda kaj pomeni vse to v primeri z razpisnim bogastvom, ki se je v vseh vrstah sveta vsak dan znova razcvetalo!

Chan je stopil na obrežno teraso. Sreča mu je bila naklonjena. Tisti hip sta samcata sedela na terasi oba stara človečka, ki ju je prejšnji večer videl v pogovoru s Tarneverrom. Stopil je k njunima ležalnika in ju pogledal. Gospod je odložil svoj jutranji časopis, pa tudi gospa je odmaknila svoje oči od knjige in ga vprašujoče pogledala.

Črna Kamela

»Vsak čas ste mi dobrodošli,« je izmikajoče rekel igralec in mu ponudil roko. »Skoda, da vas morem pustiti takole stati, toda igralec, saj veste...«

Chan mu je resno stisnil roko, igralec pa je odhitel na oder. Ko je zapuščal gledališče in stopal v svoj avtomobil, je bil videti izraz na njegovem obrazu brezupen. Z vsa gotovostjo je slutil v ozadju za igralčovo vpljudnostjo in zgornostjo važno skrivnost, tako važno skrivnost, ki bi utegnila prinesiti rešitev vse zamotane uganke. Toda od Fyfeja je ne bo nikoli izvelel. Prej morda iz Smitha. V duhu si je nekaj zabeležil.

Vozil je po Kraljevi cesti, nato zavil proti Waikikiju. Pred mestno knjižnico, ki je stala nekaj odmaknjena za visokimi drevesi, mu je šinila v glavo nova misel. Ne bi bilo napak, če bi prebral vsa poročila, ki so jih takrat časopisi v Los Angelesu objavili o umoru Dennyja Maya. Morebiti bi našel na porume-nitih listih kakšen namig, ki bi ga povedel na pravo sled za morilecem Shelah Fane.

Po naglem sklepu je skočil iz vozila, stopil v poslopje in se obrnil na mlado dekle, ki je imelo službo v čitalnici.

»Ali bi mogel takoj dobiti časopise iz Los Angelesa in sicer od junija pred tremi leti?« je poizvedoval.

»Gotovo, gotovo, mr. Chan,« mu je odgovorila. »Prosim, izpolnite ta listič.«

Napisal je potrebne podatke in videl, kako je njegov listič odromal k mladi asistentinji v nadaljni postopek. Bila je že skoraj na pol poti proti knjižnim policam, ko se je nenadoma obrnila in se vrnila.

»Oprostite,« je rekla, »toda domislila sem se, da smo pravkar izposodili tisti zvezek »Los Angeles Timesa«.

Zaradi česna je imela sitnosti na sodišču

Oproščeni prodajalci oglja — Hudo obsojen mesar

Ljubljana, 27. jan. Novi kazenski sodnik-podrednik na okrožnem sodišču g. Josip Sporn, ki je prevzel po sodniku dr. Leonu Pompetu zadeve zaradi navijanja cen, je večerj prvih vodil v dvorani št. 79 razprave zaradi prestopkov prekoračenja maksimalnih cen raznim živilom in življenjskim potrebščinam. Od 9—13 je absolviral kar 16 kazenskih zadev. Glavni predmet razprav je bilo vprašanje prekoračenja maksimalnih cen domačim jabolkam, ki so jih branjeve označevale kot plemenito, prvovrstno sadje, ki naj bi bilo zato izvezlo maksimalno ceno.

Zanimivo je, da imajo trgovci odnosno prodajalci oglja srečo, da se izmuzajo, ko so ovadeni zaradi prodaje oglja čez maksimalno ceno. Vsi so oproščeni, ker je cena oglja maksimirana na odprtem prostoru, to je pri kopici, ko se prodaja neizbrano z brašno vred. Prodajalci pa prodajajo strankam že izbrano, prečiščeno in pakirano oglje, kar povzroča primerno režijsko stroške in je treba prodajati boljše oglje, ne pa kake odpadke ali »brašno«. Zaradi oglja so bili večerj pred sodnika pozvani štirje prodajalci. Sodnik jih je oprostil, ko so navedli vse okoliščine, zakaj so prodajali oglje nad 1 liro kg.

Branjeve Angela je imela velike sitnosti zaradi česna. Česen je dobra stvar, ki je tako odporna, da kljubuje najhujšemu mrazu, da ne zmrzne, ko drugače dobra čebulica takoj pri najmanjšem mrazu pomrzne in zledeni. Branjeve Angela, ki je že priletna in nekoliko naglušna, je bila ovadena, da je prodajala na trgu »domači česen« po 6 lir kg, ko je bila takrat domačemu česnu določena najvišja cena 4 lire za kg. Prijavil jo je neki kontrolni organ. Obtoženka se je pred sodnikom in tudi že v preiskavi kratko zagovarjala: »Nisem prodajala domačega česna. Bil je uvožen in zato sem bila upravičena ga prodajati po 6 lir kg, kakor je bila cena določena za uvoženi česen. Kontrolni organ me je pošlal menda, da-li prodajam uvoženi česen. Pa sem mu

odgovorila menda: ne, povoženi! Prodajala sem res uvoženi česen. To lahko dokažem tudi po grosistu.«

Angela je predložila račune. Bila je oproščena, ker je bilo izkazano, da gre za uvoženi, ne pa za domači česen. Hudo je bil kaznovan neki mesar Tone iz ljubljanske okolice, stanujoč na severovzhodni strani mesta. Bil je dvakrat ovaden, da je prvič 6. sept. prodajal govedino po 9 lir, ko je bila takrat cena 8.10 lir, in drugič, da je 11. oktobra prodajal kравje meso po 8 lir kg, ko je bila cena 6.90—7.70 lir kg za to meso. Mesar je zanimal krivdo in se izgovarjal, da je vedno prodajal najboljšo meso in so bile vse stranke z njim zadovoljne. Prijavljen je bil od nekega kontrolnega organa. Po kratki razpravi je bil obsojen zaradi navijanja cen mesu na 10 dni zapora, 300 lir denarne kazni ali v nadaljnjih 14 dni zapora ter na plačilo 250 lir povprečnine.

Ker je Marjana na trgu 29. nov. prodajala korenček po višji, kakor od tržnega urada določeni ceni, je bila obsojena zaradi navijanja cen na 7 dni zapora, pogojno na eno leto. Izgovarjala se je, da ni vedela za maksimalne cene korenju in da je dobila korenje njena hčerka od kmata za plačilo, ker je pomagala pri poljskih delih. Prodajalka Fanika je dobila 7 dni zapora in 100 lir denarne kazni ali še nadaljnjih 5 dni zapora, ker je septembra meseca prodajala v svoji prodajalni jaica po 1.60 komad, ko je bila takrat cena 0.75 lira za komad. Razprave proti navijalcem se vrše sedaj vsak ponedeljek v dvorani št. 79 na okrožnem sodišču.

Športni drobci

Zadnjo nedeljo je bilo spet precej skakačev na rakovski skakalnici. Imajo jo vedno bolj radi in pravijo, da imenitno nese.

Tudi na ljubljanskem Mostecu je bilo v nedeljo zelo živahno. Posebno popoldne je bilo veliko skakačev. Bilo jih je približno 25. Sneg je bil še kar dober in šlo je imenitno. V celi pokrajini pa ni bilo nobenih javnih prireditev, niti smučarskih niti skakalnih. Kaže, da bomo leto ostali brez vsakih zimsko športnih prireditev.

Tudi ostali športniki zdaj počivajo. Včasih so imeli nekateri ljubljanski nogometni klubi tudi zimske treninge. Zdaj še teh ni. Tako bomo spomladi gledali še slabši nogomet kakor pa smo ga dozdaj.

Kakor smo zvedeli, bo agilni športni klub Slavija priredil v začetku februarja velik tableteniški turnir, na katerega bo povabil najboljše ljubljanske igralce namiznega tenisa. Turnir bo v prostorih Mladike. Klub upa, da se bo pri tem turnirju še boljše odrezal, kakor pa pri zadnjem turnirju Mladike, ko so Slaviji pokazali, da znajo igrati tudi trd oreh.

Zaradi nepredvidenih razmer je bilo odgodeno medmestno nogometno srečanje med Berlinom in Monakom. Tekma bi morala biti odigrana 1. februarja t. l.

7. aprila bodo odigrali Zagrebčani povratno tekmo z Nürnbergom. Prvo tekmo so, kakor se naši čitatelji gotovo spominjajo, odločili Zagrebčani tesno v svojo korist.

Teden kasneje pa bodo igrali Španci proti Italijanom v Milanu.

Iz Srbije

Koruzo in pšenico sme odslej kupovati od prodajalcev v Srbiji samo Ditis (Direkcija za ishrano). Tudi mlinci ne smejo več kupovati direktno od kmetov.

»Maršal Budžonić si je nadel ime zloglasni komunist in terorist, ki je dolgo časa strahoval okolice Despotovca. Srbskim dobrovoljem in četnikom se je končno posrečilo, da so ga prijeli. Skrilal se je v neki bližnji vasi.

Zlato v Turčiji. Turški ministrski svet je izdal odločbo, da se morajo označiti s štampiljko vsi predmeti, ki so iz srebra ali zlata.

V Soliji je še vedno preveč judovskih trgovin, tako so ugotovili posebni organi, ker so našli v mestu še 114 judovskih kolonialnih trgovin in zdaj zahtevajo, da se njih število mora na vsak način zmanjšati.

V Grčiji so zdaj izdali dolg imenik z imeni onih, ki so si za časa prejšnjih režimov na nepravilen način pridobili večje imetje. Lista imen je zelo dolga in na njej se nahaja mnogo visokih političnih uradnikov, ki so včasih imeli odločilno besedo. Premoženje se bo zaplenilo.

Silen mraz je pritisnil od 20. januarja v Srbiji. Po nekaterih krajih so zabeležili, da je bil termometer tudi čez 20 stopinj pod ničlo.

TEATRO COMUNALE GIUSEPPI VERDI TRIESTE

Programma della stagione lirica — Program operne sezone:

FRANCESCA DA RIMINI - di Riccardo Zandonai	15-18-22-27 gennaio (januarja)
RISURREZIONE - di Franco Alfano	17-20-25 gennaio (januarja)
LA BOHEME - di Giacomo Puccini	24-29 gennaio (januarja)
DAFNI - di Giuseppe Mulè	1-10-15 febbraio (februarja)
UN BALLO IN MASCHERA - di Giuseppe Verdi	31 gennaio (januarja)
AR'ANNA A NASSO - di Riccardo Strauss	3-7 febbraio (februarja)
IL CAPPELLO A TRE PUNTE - di Manuel de Falla	6-8-12 febbraio (februarja)
DONATA - di Gaspare Scuderi	14-17-22 febbraio (februarja)
NORMA - di Vincenzo Bellini	21-24 febbraio (februarja)
	1 marzo (marca)
	26-28 febbraio (februarja)
	3-8 marzo (marca)

PROGRAMMI PRESSO LA — PROGRAMME DOBITE PRI C. I. T. - Tyrševa cesta

S Hrvaškega

23. t. m. so predstavniki hrvaške gledališke umetnosti obiskali grob hrvaškega očeta domovine Ante Starčevića in nanj položili krasen venec. Na grobu je bil tudi govor, ki ga je imel intendant gledališča prof. Zanko. V govoru je med ostalim tudi omenil, da je bil v tistem času, ko je on živel, on Hrvatom tisto, kar je danes veliki poglavnik Ante Pavelić.

Prav tako so hrvaški gledališki umetniki obiskali Poglavnika. V znak zahvale so mu umetniki izročili posebno vdanostno spomenico. Poglavnik se je z vsakim umetnikom posebej rokoval in se z njimi razgovarjal.

Ustaška mladina v Dubrovniku bo na predvečer praznovanja sv. Vlahu imela svečano akademijo. To bo prva tovrstna mladinska prireditev, za katero je že zdaj veliko zanimanje.

S posebnim poglavnikovim ukazom je bil ustaški Vilko Begič imenovan za polkovnika poglavnikove telesne garde.

Za prvo obletnico nezavisne hrvaške države bo izdan poseben velik album, v katerem bo popisan ves osvobodilni boj za hrvaško samostojnost.

V hrvaškem ministrstvu za narodno zdravje je bila te dni daljša konferenca pristojnih faktorjev, ki naj urode zdravstvene razmere v novi državi tako, da bodo vsi zadovoljni.

Ravnateljstvo hrvaških državnih železnic je izdalo spet odredbo, po kateri bo vzpostavljen spet promet po nekaterih progah, kjer dosedaj ni bil mogoč zaradi snežnih razmer.

Ustaška Glogovska je ustaško sodišče kaznovalo z letom prisilnega dela in izključitvijo iz ustaških vrst, ker je dobičkarji na kožo države.

V Zagrebu je bila spet odprta cela vrsta jezikovnih tečajev za poučevanje nemščine.

V torek je bil sredi Zagreba izvršen drzen vplom v neko trafiko. Vlomilec je odnesel precejšen plen, saj je zmanjkalo samo poštnih znamk in kolekov v znesku 20 do 25 tisoč kun. Razen tega je vlomilec odnesel tudi nekaj gotovine in precej cigare. Vlomilca še niso izsledili.

Hrvaško ministrstvo za trgovino in industrijo je imelo poseben sestanek s poklicanci, ki naj na čim boljši način uredijo zbiranje kosti in raznih odpadkov, ki bi se dali še predelati.

Ministrstvo za notranje zadeve je izdalo poseben odlok, po katerem bodo lahko ostali na ozemlju zagrebske občine vsi, ki so se v Zagreb zatekli, le da ne bodo imeli zahtevati zase živilske nakaznice in pa nakaznice za obleko.

Tudi na Hrvaškem so imeli te dni hudi mraz. Tako je padlo živo srebro v Lipiku in Karlovcu kar na —30 stopinj, pod Kapelo pa je bil mraz še za dve stopinji večji. Zaradi velikega mraza je Kolpa povsem zamrznila. V Gorskem Kotarju je bil tudi silen mraz, kakršnega druga leta ni bilo in ga domačini le redko pomnijo.

To leto bo peto, odkar je bilo v Zagrebu ustanovljeno društvo tistih, ki s svojo krvjo rešujejo življenje drugih. Dozdaj so krvodajalci dali že 855.000 kub. cm krvi, kar zneso 855 litrov. V tem času so imeli krvodajalci 1.607 transfuzij.

Nacionalna loterija »Tripoli« 1942-XX

Finančno ministrstvo, generalni inspektorat za loto in loterije, je napovedal nacionalno loterijo Tripoli 1942-XX, katere čisti donos je določen za dobrodelne namene in podpore režima.

Srečke, glaseče se na donosila, so sestavljene iz matice in srečke. Matica ima na desni razen serije in številke prostor za vpis imena, prilika in naslova prodajalca. Te navedbe mora vsebovati matica vsake prodane srečke. Matica mora ostati vezana na bloku srečk.

Cena srečke je 12 lir. Od te cene ima prodajalec 2 liri za vsako prodano srečko kot odškodnino in povračilo stroškov.

Matice prodanih blokov je treba predložiti z odnosnim zneskom razdeljevalcem blokov najkasneje na dan, v katerem se prodaja zaključí. Isti dan se morajo vrniti tudi vse neprodane srečke.

Ob začetku žrebanja bo finančno ministrstvo objavilo, koliko srečk je bilo prodanih in koliko znašajo dobitki.

Isto ministrstvo bo uradno objavilo izid žrebanja, ki bo nabit pri vseh občinah.

Dobitke na izvečene srečke, ki jih je treba predložiti tekom 180 dni od uradne objave o izidu žrebanja in vnaprej določen način, bo izplačalo finančno ministrstvo predložiteljem srečk.

Tudi prodajalcem izvečenih srečk bodo podeljeni določeni dobitki. Te dobitke bo izplačalo fin. ministrstvo osebam katerih generalije so navedene na prednjem delu matrice srečk; če so na prednjem delu iste matrice navedene generalije večih oseb, se bo izplačilo izvršilo njim po enakih delih, v kolikor ne bi soglasno zahtevale različne razdelitve.

Prodane in zadete srečke, ki ne bi bile predložene v določenem terminu, ne bodo mogle tekmovati pri žrebanju in pri razdelitvi dobitkov.

Ljubljana

Koledar

Danes, torek, 27. januarja: Janez Zl. Sreda, 28. januarja: Valerijan, škof.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva 20; mr. Murmayer R., Sv. Petra cesta 78.

Avtomobilski klub Ljubljanske pokrajine kot pokrajinski sedež KACI-ja obvešča vse lastnike motornih vozil in to onih, ki imajo dovoljenje za vožnjo, da morajo biti statistične ter prometne takse plačane do najkasneje 31. t. m., ker se bo proti zamudnikom postopalo strogo po sankcijah določenih po naredbi Visoke komisariata. Takse se plačujejo redno v tajništvo Avtomobilskega kluba Ljubljanske pokrajine, Ljubljana, Beethovnova 14 od pol 9 do 8 in od 16 do 18.30.

»Alpa« čaj se dobi v vsaki trgovini

Koševski premog, predvsem kosovec in kosovec in tudi nekaj orehovca, je nabavil mestni preskrbovalni urad za oddajo v manjših množinah od 50 kg do največ 500 kg pod maksimalno ceno. Premog je namenjen predvsem manjšim premožnim slojem ter ga zaenkrat za osebo nikdo ne bo dobil več kot 200 kg, družina pa največ 500 kilogramov, da znižane cene ne bodo mogli zlorabiti preprodajalci. Kdor želi ta premog kupiti, naj pride v mestni preskrbovalni urad v Mestnem domu, II. nadst., soba št. 3 ter prinese s seboj družinsko knjižico zaradi ugotovitve števila družinskih članov. Ko bo v tem uradu premog plačal, bo dobil nakaznico, z njo pa premog na mestni pristavi samo ob ponedeljkih, sredah in petkih.

Vsaki mesec presenečenje

nudi naročnikom

ORISK

edini slovenski ilustr. družinski mesečnik

Naročnina za vse leto je 40 lir. Naročila sprejema uprava, Ljubljana, Kopitarjeva 6

V mestnem kopališču v Prečni ulici je skrajšan čas za sprejemanje kopalcev toliko, da bo popoldne kopališče kopalcem odprto samo od 14. do 18. ure, a po 18. uri ne bo nobenemu novemu kopalcu več dovoljen vstop.

Ljubljansko gledališče

DRAMA:

Torek, 27. jan., ob 17: »Voda«. Red Torek. Sreda, 28. jan., ob 17: »Lepa pustolovščina«. Red Sreda.

Cetrtek, 29. jan., ob 17: »Voda«. Red A. Petek, 30. jan., ob 15: »Boter Andraž«. Izven. Dijaška predstava. Zelo znižane cene.

OPERA:

Torek, 27. jan.: zaprto. Sreda, 28. jan., ob 17: »Madame Butterfly«. Red B.

Cetrtek, 29. jan., ob 17: »Ples v Operi«. Opera. Red Cetrtek.

Petek, 30. jan., ob 17: »Don Pasquale«. Premiera. Red Premierski.

Delo domačega pisatelja Joža Vombargarja »Voda« bo drevo ob 17 za red Torek. Vombargar je znan kot pisatelj komedije »Zlato telec«, drame »Vrnitev« in folklorne igre »Igra življenja«. Veliko popularnost si je pridobil kot pisatelj slušnih iger za radio. Njegova tridejanska komedija »Voda« pokaže kos našega podeželskega življenja z njegovimi značilnostmi v reševanju gospodarskih vprašanj.

»Lepa pustolovščina« je naslov komedije, ki so jo napisali Callavet, Flera in Rey. V igri je prikazan beg mlade neveste, ki se zadnji hip pred poroko odloči, da bo gledala svoji pravi ljubezni, ne pa družabnim ozir. Predstava bo jutri, v sredo, 28. t. m. ob 17 za red Sreda.

Zaradi obolenosti opernih članov: Heybalove, Ivančičeve, Betetta, Golobove in Poljanarjevo je bila uprava Narodnega gledališča prisiljena izpremeniti napovedani repertoar za tekoči teden in prezasteti večje število partij v raznih operah. Glede na izredno veliko število obolenih članov prosí uprava gledališča p. n. abonente, da to upoštevajo.

SKORNEJE moške, damske, gojzerce in športne čevlje izdeluje ter sprejema vsakovrstna popravila Mrak, Sv. Petra cesta 30.

Simič Zorko:

Ideja in pol

»O, Rio, kraj nesrečnega mena...« Ne, ne! Moram začeti čisto od začetka, sicer me boste napačno razumeli.

Pred štirinajstimi dnevi je bilo, ko sem stal pod električno uro. Res bi moglo biti to tudi pred tremi tedni ali pred enim, toda dejstvo je, in to se ne da ovreči, da je bilo točno pred dvema tednoma. Stal sem pod uro in čakal. Ze vidim, kako marsikdo nabira čelo v gube, češ, tako se pričenjajo detektivske zgodbe. In vidite! Ravno to je, kar ni! No, sicer pa počakajte samo nekaj trenutkov in si boste čisto na jasnem. Torej stal sem pod uro... Kaj? A se vam morebiti zdi čudno, da sem stal? Toda, prosim vas, čemu neki ne bi stal in drugič, kdo pa more do mene zahtevati, da bi sredi belega dne sedel sredi ulice! Ne, ne! To je izključeno in... in... in kaj bi si ljudje mislili o meni? Saj me vendar razumete, da je to čisto nemogoče, posebno pa še, ko je bilo kot iz šaka.

Torej kakor že rečeno, sem stal pod uro. Obe roki sem tiščal v žep in med prsti mečkal zadnjih deset lir. Pogledal sem na uro in si zažvižgal. »Avant de mourir...«. Toda, gospoda, ne razumete me napačno, saj... pa vendar niste mislili... ne, ne! Lahko mi verjamete, da sem živjagal brez kakih hudobnih namenov. Kar tako, veste, saj nazadnje bi lahko zažvižgal tudi tisto. »Quando piove...« in še posebno, ko je res deževalo. In to je važno za zgodbo in lahko

vprašate gospode na vremenoslovskem oddelku, da je res tistega dne deževalo.

Potem sem stekel proti pošti. Nisem bil še sredi poti, pa mi jo primah na prti prijatelj Ščuka. Čudno, boste dejali, da je prihajal ravno nasproti. Pa ni, veste, tako čudno. Vsakdo hodi rajši dol, kakor pa gor. In Prešernova ulica visi in lahko greste pogledat in mi boste dali prav.

On in njegova obleka sta bila tako precej pomladansko razpoložena. Skočil je brž čez cesto k meni.

»Poslušaj, dečko, imam idejo...«

»Zanimivo...«

»Res, čisto res! Poslušaj me! V teku dogodkov sem prišel do spoznanja, da pesništvo nima bodočnosti...«

»...in?« sem ga prekinil in skočil pod dežnik, s katerim je prijatelj Ščuka delal neverjetne podvige. Rečem vam, to vam je žongler in pol... No, mrzlo je postajalo in v čevljih sem že slišal prve melodije. Mokre nogavice so se mi oprijemale nog in prijatelj dežnik je pošiljal deževne kaplje ravno za moj vrat.

»Mrzlo postaja,« sem pripomnil.

»Res. Pojdiva v Rio! Bova vsaj na toplem.«

Pomaknila sva se po pločniku proti pošti.

»Idejo imam, sijajno idejo...«

»In sicer...«

Ščuka se je ustavil, me pogledal s predirljivim pogledom, kakor da se zaveda važnosti tega trenutka.

»Ideja in pol! Kako se da brez denarja živeti...«, je počasi pričel.

Ali me je dvignilo! Toda ni mi zamerilo. Prosim vas, koga taka stvar ne bi dvignila?

»Kaj?« sem vzkliknil ves presenečen. »Ljubček moj, vedno sem pravil, iz tebe bo še kaj... hm, hm... Toda... brez denarja živeti?«

Vsega me je ta stvar prevzela in ni bilo čudno, ko pa je bila moja denarnica skoraj v popolnem obratnem gorazmerju z vremenom.

»Pssss!« sem mu dejal. »Vetopiva brž v Rio!«

Kmalu zatem sva sedela za mizico in naročil sem dva čaja. — Počasi sva srkala pičajo in Ščuka mi je podjetno razlagal.

»Kadar nimaš nič denarja, stopiš malo po ulici in ustaviš znanca. Sijajno idejo imam!« mu rečeš. »O brezplačnem življenju...!« Potem mu počasi razlagaš, tako kakor sem jaz tebi in... vsi kaj, drago? Najlepša hvala ti za ta čaj. Bodi brez skrbi! Vrnem ti gotovo... ob prvi priliki! Res je pesništvo hipno na psu, toda pomni: in poleg tega, ljubček, ne obupaj, če si še tako euh! Poglej mene! Živim brez cvenka kakor ptič... Torej še enkrat najlepša ti hvala!«

Mimo okna je zdrknila senca. Ščuka je kar planil kvišku.

»Oprost! Moram dalje. Kolega Ciko je šel ravno mimo Ria. Nekaj važnega mu moram razložiti. Torej oprosti in pozdravljeni! in že je zginil v gneči pred vrati.«

Jaz pa sem sedel v kotu in čakal na plačilega.

Ni napačno! sem si dejal, ko sem

zapusčal Rio. Ščuka, to ti je pač dečko in pol. Ha, ha! Taka ideja je danes res nekaj vredna. Pogledal sem, koliko denarja mi je še ostalo. Hm, ni dosti pet lir za mesec dni, res da ne. No, ampak taka ideja je vredna, bogme, da več kot pet lir. Spustil sem ostali denar v žep in jo mahal nazaj k pošti tik ob zidu, da me ne bi še bolj premočilo.

E, glej ti nje! Zelenec, moj sošolec, dovolite, da vam ga predstavim, mi jo je mahal ravno v naročje. No, sprejem ga z odprtimi rokami. Potem sem se hitro zresnil, koncentriral misli in bil sem pripravljen.

»Servus, Zelenko! Bog blagoslovi tebe in tvoj zarod! Poslušaj me, dečko, imam idejo. Kaj pravim idejo! Idejo in pol!«

»A, beži, beži ti s svojimi idejami!« No, glej, nesramnost! Kaj takega pa res nisem pričakoval... O, Ščuka, tvoji temelji se majoje... Toda ne obupujmo!

»Res imaš idejo...«

»Zanimivo...«

To me zopet zmede. Kakor da je ne bi bil zmožen, ha!«

»Adijo! Mudi se mi. Veš z idejami še nihče ni živel... se poslavlja Zelenko.«

»E, vidiš! Jaz imam pa ravno idejo o življenju, o brezplačnem življenju!«

Zelenkov obraz je pokazal vidno zanimanje. Le korajžo, pa naprej!

»Imam idejo, kako se da brez denarja živeti...«

»Brez denarja?« se začudi. »Kako si dejal?«

»Da, da, ljubček. Poslušaj me... to da dovoli, da stopim pod dežnik... to-

rej ideja in pol... Vidim, da si začuden, toda še bolj boš, ko te bom tudi praktično o tem prepričal. Ali se ti ne zdi hladno? Stopiva v Rio!«

»Da, da! Bova vsaj na toplem!«

Kmalu sva sedela za mizico. Sedel sem tako, da sem kazal ljudem hrbet. Neki sem bral, da je tako boljše. Psihološko je namreč dokazano, da ti je na tak uspeh pri vsaki kupčiji ali debati že napol zagotovljen. Kmalu sta se na mizici kadila dva čaja in verno sem pričel posnemati svojega učitelja Ščuko. Prišel sem z razlago.

»Vidiš, ljubček! Kadar nimaš nič denarja, stopiš malo po ulici in ustaviš kolego. Sijajno idejo imam, dečko! O brezplačnem življenju. Potem se daš kam povabiti na čaj in mu počasi razlagaš, tako kakor sem jaz tebi, in veš kaj, drago? Najlepša ti hvala...«

»Odlično, sijajno, kolosalno! Take ideje si zmožen samo ti, ti genij, ti si...« Zelenec se je ves navdušil in skoraj bi me začel poljubljati sredi Ria. Kar čutil sem, kako so mi lica žarela.

Zelenec je vstal, zgrabil za dežnik in, ne da bi ga mogel prekiniti, je nadaljeval:

»Ljubček! Če bom živel še tisoč let, vedno ti bom hvalečen. Oprosti mi, ti si res genij, moram brž-za poskusim sam, če bo šlo. Adijo! In še enkrat... ah, kolosalno... genij, saj pravim...« Navdušeno me je še enkrat pogledal, zakrožil z roko po zraku in izginil v gneči med vrati.

Jaz pa sem sedel v kotu, čakal na plačilega in premišljeval o ideji brezplačnega življenja...

Andrejčkov
Jože:

Žalost in veselje

Roman
v slikah

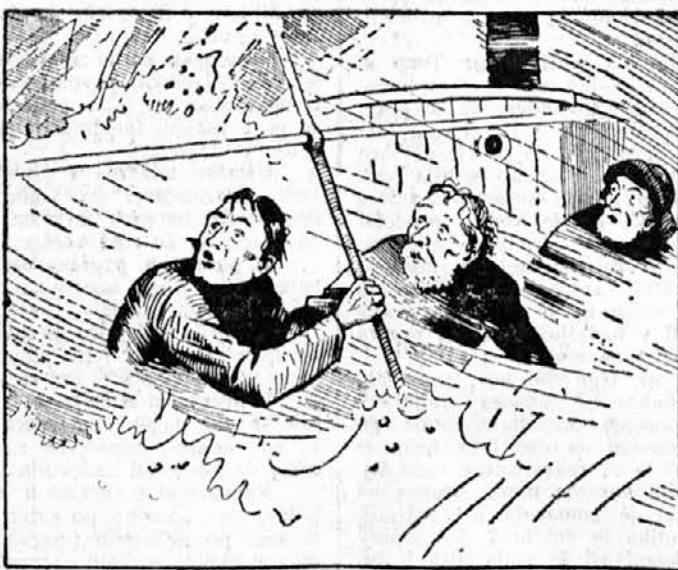
Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

352.

Treliji dan je že napočil, pa vihar še ni nič pojenjal, še zmeraj bolj divji je bil. Valovi so drevili ladjo kakor suho peresce sem in tja. Kapitan je prilezel h krmarju in mu dejal:

»Danes bo 'Lastovica' pokazala, če bo prestala to preskušnjo. A bojim se, da je ne bo. Izročimo se Bogu, samo on nas more rešiti.«

383.

Zdajci se je med mornarji zaslišal žalosten krik: »Bog nam bodi milostljiv! Vodna tromba!«

Aleš, ki je čepel na krmi poleg očeta, je privzdignil oči, ki mu jih je slepila udarjajoča voda. Videl je, kako vsi mornarji bledih obrazov gledajo na listo stran, kamor so valovi gnali ladjo. Vprašal je krmarja, pa mu je ludi ta potrdil, da je tisto tam res vodna tromba.

354.

Se precej daleč od »Lastovice« je vstajal iz vode silno velik vodni steber, podoben lijaku, in se z vrhom dolikal oblakov na nebu. Ladje ni bilo mogoče več obrniti, zakaj krnilo je bilo zlomljeno. Valovi so jo podili naravnost v grozni vrtilinec. Vsi so vedeli, da se bo sesul nadnje in jih pokopal pod sabo, brž ko bo ladja zadela obenj.

Poskusi z drevesi, ki bi dajala gumi

Pomembni uspehi, ki so jih na tem polju dosegli tudi v Italiji in Franciji

Zadnjič smo na tem mestu obširno poročali, da so v Nemčiji uvedli izborni nadomestek za naravni kavčuk, tako imenovano »buna«. Po poročilih iz Berlina so bili na tem polju dosegli že sijajni uspehi in zato v Nemčiji ni več tolike potrebe, da bi dobavljala naravni kavčuk iz zelo oddaljenih dežel in zato tudi ni več tako odvisna od drugih držav. Kako odporna je ta nemška »buna«, dokazuje na primer, kakor smo rekli že zadnjič, avtomobil, ki ga imajo zdaj v berlinskem muzeju in ki je prevozil ogromne razdalje v zahodni Evropi, ne da bi kaj pridal obrabil svoje zračne cevi iz bume.

V zvezi s tem poročajo zdaj iz Berlina še naslednje. Čeprav je »buna« dosegla tako sijajen uspeh in jo v Nemčiji v vedno večji meri uporabljajo namesto naravnega gumija, se kljub temu nadaljujejo poskusi e saditvijo novih rastlin, ki bi dajale naravni gumi in bi prenele tudi podnebje, kakršno vlada v Nemčiji. S tem vprašanjem se bavi poseben zavod, ki je bil ustanovljen pred kratkim in ima svoj sedež v Berlinu.

Istočasno pa glede na vprašanje oskrbe z gumijem, poudarjajo, da so tudi v Italiji že svoj čas delali takšne poskuse s tujimi rastlinami, ki bi dajale naravni kavčuk, in da se jim je primerno takšno rastlino tudi že posrečilo najti. Imenuje se »quayule«. Prinesli so jo iz Mehike in ugotovili, da uspeva tudi v nekaterih pokrajinah Apenninskega polotoka. Seveda pa gumi, ki ga pridobivajo iz tega drevesa, ne more biti tako dober kot je tisti, ki se iz pravih kavčukovih dreves cedi na primer v deželah jugovzhodne Azije in po tamkajšnjem očetu, katerega je danes tudi zajela vojna vihra.

Tudi v Franciji store vse — piše poročevalec iz Berlina — kako bi čimbolj sodelovali na polju gospodarske neodvisnosti Evrope, torej na polju avtarkije. Na področju Severne Afrike so 100.000 hektarjev zemlje namenili za posaditev takolimenovane »euphorbie«. Baže se zdi, da bo iz tega drevesa mogoče pridobivati gumi.

»Dežela bogatega riževega polja«

Samo ena skodelica riža pomeni za Japonca »nesrečo«

Riž pomeni za Japonca prav toliko kot na primer za nas Evropejce kruh. Če Japonci nimajo vsak dan vsaj enkrat ali dvakrat na mizi riža, to prav tako težko prenese, kot Evropejec, če mu manjka kruha. Naša prošnja v oče-naš: »Daj nam danes naš vsakdanji kruh,« bi se v japonsčini torej morala glasiti: »Daj nam danes naš vsakdanji riž.«

Ne smemo se čuditi, če se razprostira tik za cesarsko palačo v Tokiu širno riževno polje

In da od časa do časa prihaja na to polje in seje riž, kakor bi opravljal kak svet obred, tudi cesar sam. Zanimivo je tudi, da je najstarejša ime, ki je označevalo japonsko, bilo »Midzuno« — no — Kunie, kar bi se po naše reklo »Dežela bogatega riževega klasja«.

»Riževi prazniki«

V dneih, ko Japonci sejejo, ali žanjejo, prirejajo navadno velike slovesnosti, dostikrat pa tudi še med setvijo. Najslavnejši takšni

prazniki so: »Praznik riževih setev«. (Te slovesnosti so vsako leto 14. junija v nekem svetišču v bližini Osake, in sicer po najstarejših japonskih običajih), potem »Božja služba za rižev setev«, 24. junija v svetišču v Iseju, in »Praznik namakanja riževih polj«, 1. julija v svetišču Mononobe v Shiamane.

Ponesrečeni poskusi z drugimi vsakdanjimi jedmi

Spricho pridnosti in podjetnosti japonskega kmeta 63 odstotkov vseh riževih polj rodil dvakrat na leto. Doselej pa so se ponesrečili še vsi poskusi, da bi uvedli med japonskim prebivalstvom kakšno drugo vsakdanjo jed namesto riža. Ugotovili so celo, da se je ob enem z višjo kulturno stopnjo Japonca povečala tudi njegova vsakdanja poraba riža, zmanjšala pa se je poraba »slabih vrst žit«. Tako so se na primer skrhila obdelana področja, na katerih pridelujejo riž, oves, ajdo, bob in drugo. Da pa se je uživanje krompirja tudi na japonskem tako razširilo, se je treba za to zahvaliti samo evropski kuhinji.

Zelo zanimivi so tudi japonski običaji pri jedi

Jedilnih miz Japonci ne poznajo. Pri jedi sede na blazinah kar po tleh, in sicer v krogu ali pa v četverkotu. Jodi jim prinašajo na sijajno blestečih pladnjih ali majhnih; zelo nizkih mizicah, na katerih je prostora komaj za tri ali štiri skodelice in palčice, ki Japoncu nadomestujejo žlico in vilice. Redke jedi Japonci kar popije ali pa glasno posreba — cmakanje z ustmi; na Japonskem ni tako neoličano, kakor na primer pri nas Evropejcih, ki poznamo drugačen bon-ton. Juha spada k vsaki japonski jedi. Za večerjo so navadno tri ali vsaj dve jedili; in sicer Japonci večerjajo navadno ribe in zelenjavo, dočim je perutnina ali kakšno drugo meso zelo redko kdaj pri njih na mizi. Tudi najrevnejši Japonci ne bi bil zadovoljen, če ne bi imel za kosilo poleg najlepšega riža še dve jedi in sicer tako imenovano »Ko-no-Moe«, kaj »dišečega«, kar potem okusajo.

Pri slavnostnih pojedinah — riž nazadnje

Skodelico z rižem drži Japonci pri jedi ves čas v levi roki. Pri pojedinah kje v kakšni restavraciji, ali pa doma, če so gostje povabljeni, ne posredujejo z rižem takoj, pač pa najprej kakšno druga jedila, ki so po japonskem okusu slabša. Najboljše jedi, riž, Japonci prihranijo za nazadnje, kakor da bi s tem hoteli doseči, da gost odnese čim boljš vtis s pojedine. Kadar pa takšnih svečanih priložnosti ni, pa vselej začno takoj z rižem in ga poje vsak po dve, tri ali celo štiri skodelice, kakor mu pač tkene. V nobenem primeru in ob nobeni priložnosti, čeprav je še tako slovesna, pa Japonci ne pospravijo samo ene skodelice riža, ker bi mu to po njegovem trdnem prepričanju prineslo nesrečo. Druga skodela riža, ki jo Japonci poišče, da bi »preprečil nesrečo« ima zato samo simbolični pomen in zadostuje tudi samo nekaj riževih zrn na dnu posode. Glavno je, da je tisto že druga »porcija«...

Zgodovinska postelja, prodana za 38.000 frankov

Iz Pariza poročajo: Zgodovinsko posteljo, o kateri pravijo, da je v njej spala svoj čas zadnja ljubimka kralja Ludovika XV., gospa Dubarry, so zdaj prodali na javni dražbi za 38.000 frankov. Vsa oprava z gradu Merval, v katerem je bivala rodbina Dubarry, pa je bila prodana za 1.700.000 frankov.

Zboleli so, ker so se oblačili po evropsko

Da bi bila med načinom, kako se Evropejec oblači, in med razširjanjem bolezni kakšna zveza, se zdi res malo čudno. Pa takšna zveza morda vendar le obstoji, kakor tudi poročilo »Centraleurope«. Domačinov, ki žive po otokih Tihega oceana, se je začela vedno bolj lotevati jetka in influenza, odkar so se začeli oblačiti tako kot belokožci. Edina razlaga temu bi verjetno bila, da je skromna in slikovita obleka, kakršno nosijo domačini na omenjenih otokih, najbolj primerna za tamkajšnje podnebje in tudi najbolj ustreza ljudem, ki so se v tamkajšnjih vremenskih okoliščinah rodili in žive. Po mnenju omenjenega srednjeevropskega poročevalca so po tem takem domačini na tihomorskih otokih začeli bolehati na jetiki in drugih boleznih prav zato, ker so se hoteli na vsak način oblačiti po evropsko. Če ne bi bilo tja nikdar nobenega Evropejca, bi bili še vedno zdravi, čeprav bi bili še tako razcapani. Evropska obleka res ni za vsakega.

Nemškim delavcem dele vitamin C

Z razdeljevanjem vitamina C delavcem so v Nemčiji dosegli, kakor pravi poročilo iz Berlina, izredno zadovoljive uspehe. Zlasti v vojnem času — nadaljuje poročevalec — in še prav posebno v velikih mestih, je omejitve življenja in pomanjkanje nekaterih izmed njih, rodila posledico, da ljudje nimajo več tistih snovi, ki so človeškemu organizmu nujno potrebne. To velja v prvi vrsti za tiste, ki morajo zlasti v zimskem času opravljati najtežja dela.

V prejšnji zimi so v Nemčiji prvič organizirali v večjem obsegu akcijo v korist rudarjem, ki jim redno dele gotove količine tablet, v katerih je vitamin C. Organizirala jo je nemška delovna fronta. Rodila je dozdaj že velike uspehe. Rudarji ki so navezani na delo globoko pod zemljo, kjer ni sonca, so postali telesno odpornejši in dosti bolj zdravi, odkar dobivajo vitamin C. Ker se je zdravljenje z vitaminom C izkazalo za izredno učinkovito, nameravajo zdaj to delo v Nemčiji še bolj izpopolniti: in začeti z razdeljevanjem vitamina C tudi drugim vrstam delavcev.

»SLOV. DOM« v vsako hišo!

DOBRI STARI ČASI

Razumela sta drug drugega prav do dna duše, kakor da ju spajajo magnetni valovi. Dolgo sta stala objeta. Govorila sta si z nemo, krčevito silo vsega svojega bitja. Drug drugemu sta se pritoževala, si očitala. Strastno sta želela, da bi se spet našla. Uživala sta trpko, grenko veselje da sta za trenutek združena z voljo in ljubeznijo pri vsem notranjem nesoglasju glede misli in narav. Vse to sta si povedala brez besede, brez glasu.

Franco se je napolnil v cerkev. Ni hotel povabiti Luize, da bi ga spremljala. Upal je, da bo to storila sama od sebe. Pa ni storila, ker ni vedela, ali bi mu bilo všeč ali ne.

— ★ —

Sedmga januarja je po desetih dopoldne poklical stric Peter Franca k sebi.

Stric je bil še v postelji. Vstajal je pozno, ker je bilo v sobi mraz in ker iz varčnosti ni hotel, da bi v malem salonu prezgodaj zakurili. Vendar ga mraz ni oviral, da se ne bi dvignil ter bral z gornjim telesom in z obema rokama iznad odeje.

»Dobro jutro,« je rekel, ko je Franco vstopil.

Iz pozdrava, iz lepega, dobrotne resnega obraza, je Franco spoznal, da mu hoče povedati stric nekaj posebnega.

In res mu je ponudil stol poleg postelje ter rekel z najbolj slovesnim glasom:

»Sedi!«

Franco je sedel.

»Jutri boš torej odpotoval.«

»Da, stric.«

»Dobro.«

Zdelo se je, ko da bi pri besedi »dobro« prišlo stricu srce na jezik, tako mu je ta beseda napela lica, tako polna in zvonka je bila.

»Dzodaj,« je povzel stric, »prav za prav še nisi slišal, ali tvoj načrt odobravam, ali ga omalovažujem. Mogoče sem malo dvomil, da ga boš izpeljal. Zdaj...«

Franco mu je ponudil obe roki. »Zdaj,« je nadaljeval stric ter jih obdržal v svojih, »ko vidim da si trden v svojem sklepu ti rečem: sklep je dober, potreben je, pojdi, delaj, delo je velika reč. Bog naj ti pomaga, da boš dobro začel in da boš vztrajal, kar je najtežje. Tako.«

Franco mu je hotel poljubiti roko, toda stric ju je brž umaknil. »Pusti, pusti!« je rekel in nadaljeval:

»Zdaj poslušaj! Morda se ne bova več videla.« Franco je ugovarjal. »Da, da,« je odgovarjal stric, »Duša mu je izginila iz oči in glasu. Same lepe stvari, ki jih je treba povedati. Pusti!«

V očeh je spet zasijala resna in mila svetloba, glas je spet dobil slovesen zvok.

»Mogoče se ne bova več videla. Sicer te pa vprašam, kaj naj še počnem na svetu? Za vas bi bilo boljše, če bi odšel na drugi svet. Mogoče tvoji babici ni všeč, da sem vaju sprejel. Mogoče bi se potem prej spravila z vama, če se ne vidiva več, te prosim, da takoj po moji smrti storiš kakšne korake, če stvar še ne bo urejena.«

Franco je vstal ter s solznimi očmi objel strica.

»Oporoke nisem naredil in je tudi ne bom,« je nadaljeval stric. »To malo, kar imam, je Luizino. Ni treba oporoke. Priporočam vam Čijo. Poskrbita, da ne bom pogrešala postelje in koščka kruha. Za pogreb bodo dovolj trije duhovniki, ki mi bodo od srca zapeli »Requiem«; naš, župnik Introini in upravitelj iz Caravine. Prav nič ni potreba, da bi jih zaradi sladkarij in be-

lega vina pelo pet ali šest. Kar se moje obleke tiče, jo prepustim Luizi; bo že vedela, kam naj jo da. Ti vzemi v spomin mojo uro. Tudi Mariji bi rad kaj pustil v spomin, kaj? Lahko vzameš košček moje zlate verige. Če imaš kakšno svetinjico ali križec, ji ga obesi okoli vratu z mojo verigo. In amen.«

Franco je jokal. Globoko je bil ganjen, ko je videl, da govori stric o smrti tako vedro, kakor o kakem opravilu, ki ga mora pošteno in častno izvesti; da govori to on, ki se mu je videlo v razgovorih, kako se oklepa življenja, on, ki je vedno govoril: »O, če bi se mogli ogniti smrti!«

»In zdaj mi pripoveduj,« je rekel, »kakšno delo upaš, da boš našel!«

»Za zdaj mi je pisal T., da v uredništvu nekega lista v Torinu. Mogoče bom dobil pozneje kaj boljšega. Če pa pri listu ne bi mogel živeti in ne bi našel nič drugega, se bom vrnil domov. Zato je potrebno, da ostane stvar vsaj za prvi čas skrita.«

Da bi ostalo skrito, je stric dvomil. »In pisma?« je rekel.

Za pisma je bilo dogovorjeno, da bo pisal Franco v Lugano na pošto, da bo Ismael nosil pisma od družine na pošto v Lugano in vzel tam Francova. In kaj bodo rekli znanec? Povedali so jim že, da bo šel Franco osmega v Milan po opravkih in da bo ostal tam mesec dni in mogoče še več.

»Da moramo ljudem nekaj natvesti, ni ravno najlepše,« je rekel stric. »Sicer pa! — Zdaj te bom objel, Franco, ker vem da boš jutri zgodaj odpotoval in težko, da bi bila danes še sama skupaj. Torej, zbogom! Še enkrat ti priporočam vse in ne pozabi name. Oh, še nekaj! V Turin greš. Kot uradnik sem hotel služiti svoji domovini. Nikdar nisem bil zarotnik, in tudi zdaj nisem, toda domovino sem vedno ljubil. Skratka, pozdravi mi trobojnik. Zbogom!«

Stric je razprostrl roke.

»Tudi ti, stric, boš prišel v Piemont,« mu je rekel Franco, ki je vstal od tega obema ganjen. »Tako, ko bom mogel zaslužiti toliko kakor bo potrebno za silo, boste vsi prišli.«